

Exercici de valentia

"Saps què és ser valent?" D'aquesta manera comença *La bombolla de Júlia*, l'última producció teatral de la companyia MaQuinant Teatre, dirigida per Aina Gimeno, que es proposa una exploració sobre els sentiments que l'assetjament escolar provoca tant en la víctima com en les persones que l'envolten.

Amb un grup d'estudiants de tercer curs de Magisteri assistírem, el passat mes de febrer, a una de les representacions que han tingut lloc al Teatre Martín i Soler del Palau de les Arts de València, amb la presència d'un nombrós públic escolar, amb l'objectiu d'aproximar-nos a l'obra, però també al treball de les mestres, a la recepció dels xiquets i xiquetes i, amb tots els estímuls, elaborar unes propostes didàctiques, com a projecte de treball universitari.

Abans d'entrar a la sala, al costat de la porta, ens vam trobar amb una caixa on se'ns convidava a dipositar-hi un escrit sobre "què és allò que no t'agrada que et diguen?". Un detall que ens avisava que els espectadors tindríem algun tipus d'intervenció en l'obra. I ja, a dins, ens trobàrem dalt l'escenari una xiqueta, Júlia, que té el seu desdoblament adult en el personatge de Jul, que ens acompanyarà en el seu viatge pel món dels sentiments de qui pateix en la pròpia pell el menyspreu dels companys i, també, ens involucra com a espectadors en el punt de vista d'aquells que observen les situacions d'abús i humiliació i, en un primer moment, no arriben a empatitzar amb la víctima.

Amb una economia de recursos escenogràfics, Ana Ulloa i Irene Maestre, les dos actrius que donen vida a les protagonistes de l'obra i als diversos personatges, ens endinsen en una història que no ens deixa indiferents. Projeccions d'imatges, jocs d'ombres, músiques i l'ús del llenguatge corporal i la dansa, doten l'espectacle d'una poètica especial, on es busca l'evocació i el suggeriment, la deformació voluntària de les escenes, lluny de la sobreactuació o de la presentació costumista d'unes situacions.

La motxilla plena de pedres, el nucli de fills i la pèrdua de la veu són només tres elements metafòrics que ens aproximen a la transformació de l'existència de la xiqueta que pateix del dolor d'una situació que la porta a aïllar-se del món i tancar-se dins la pròpia bombolla.

Durant la representació, l'obra mou les consciències tant dels espectadors infantils com del públic adult. Perquè Júlia és una xiqueta que somia, que pinta, que busca el seu lloc al món i que vol expressar-se. Per a trencar el silenci són necessàries les paraules. La metgessa que visita Júlia li recepta, molt simptomàticament, una cullerada soperada de lletres tres vegades al dia. I aquesta és la potencialitat del teatre, de l'art, de la literatura, transcendir la realitat. L'educació emocional és essencial en la prevenció de l'assetjament escolar i, entre les tècniques que tenen un gran poder transformador d'actituds i comportaments, destaca la dramatització, com mostren algunes investigacions recents.

El text de l'obra, escrit per Aina Gimeno i Ana Ulloa, mostra una gran sensibilitat en l'aprofitament de fonts diverses que incideixen en l'expressió de

les emocions. Per a aproximar-se a l'experiència de l'assetjament s'ha tingut en compte el seu tractament en contes, àlbums il·lustrats i novel·les, s'han escoltat històries personals procedents de persones pròximes i s'ha parlat amb mestres de primària. Tota aquesta feina de documentació prèvia ha donat peu a improvisacions a partir de situacions, en un procés creatiu i investigador a la recerca de les emocions. La por, la tristesa, la ràbia, la vergonya i, sobretot, la soledat i la impossibilitat de comunicar el sentiments a les persones estimades tenen ací la seua translació a en un text teatral.

Durant una escena, una de les actrius, fent el paper de l'agressor, comença a insultar a Júlia amb les paraules que els xiquets havien escrit en entrar a l'obra ("lletja", "pesada", "ves-te'n al teu país"...). En escoltar-ho, els espectadors se senten interpel·lats. "Eres valent? Saps què és ser valent?". La frase ens fa pensar. Ens recorda la lletra de "Se buscan valientes" el rap del Languí, que considera valents aquells que davant una situació d'abús es posicionen amb el més dèbil i saben expressar les emocions. Per aquesta raó no se'ns en va del cap la imatge dels xiquets que poblaven la sala alçant el seu braç, oferint amb vehemència la seua ajuda, progressivament fins a ser una majoria, implicats tots dins la història, quan les actrius demanaven voluntaris per a socórrer a Júlia.

La bombolla de Júlia sap abordar de forma senzilla i directa, sense abandonar la subtilesa d'uns llenguatges escènics carregats de poètica per tal d'expressar el món interior de les emocions, un problema que ens afecta a tots, xiquets i adults. Als mestres que assistírem a la funció se'ns obriren moltes possibilitats per generar propostes didàctiques. El diàleg posterior amb les actrius fou molt esclaridor. Els xiquets que abandonaven el teatre, acompanyats per les seues mestres, es feien encara preguntes sobre el sentit de l'obra. Havíem assistit, tots plegats, a un veritable exercici de valentia teatral.

Alexandre Bataller Català
(Universitat de València)